

Caravaggio terminál

TESTEK LABORATÓRIUMA

MÁSODIK RÉSZ: AZ ÁLTALÁNOS OBSZCENITÁS IDEJE

11.

DEL MONTE: Honnan is jött Rómába, Michelangelo Merisi?

CARAVAGGIO: Milanóból, Excellenciád.

DEL MONTE: És mi hozta Rómába?

CARAVAGGIO: Festeni akarok, Excellenciád.

DEL MONTE: A híre megelőzte... Azt mondják, közveszélyes őrült, amikor elszabadul...

CARAVAGGIO *hallgat, vár.*

DEL MONTE: ...és amikor fest.

CARAVAGGIO: Igazat beszélnek, Excellenciád.

DEL MONTE: Én szeretem a közveszélyes őrülteket...

CARAVAGGIO: Köszönöm, Excellenciád.

DEL MONTE: Nem sok egy kicsit ez az excellenciád...?

CARAVAGGIO: De, sok, Excellenciád. Sok az excellenciád, Excellenciád... Csakugyan sok, egy kicsit... Excellenciád.

DEL MONTE: Éhes vagy?

CARAVAGGIO: Nem tudom a helyes választ, Excellenciád.

DEL MONTE: Nem tudod a választ... Akkor nem erőltetem a kérdést. Hol tartottunk?

CARAVAGGIO: Festeni akarok, itt, Rómában, Krisztus és az ő egyháza javára, Excellenciád.

DEL MONTE: Krisztus és az ő egyháza éppen most süllyed el a történelem szürke vizében... Nem tűnt fel?

CARAVAGGIO *tüsszent.*

DEL MONTE: Na ugye, hogy feltűnt... Én meg nem tudok úszni. De ez a kisebbik baj... Vizen járni sem tudok, ez a nagyobbik... Mindegy... De ha sikerül aranyat csinálnom, akkor megmenekültünk...

CARAVAGGIO: Mitől menekültünk meg?

DEL MONTE: Hát ettől... Mindentől... Nem tudom...

CARAVAGGIO: Krisztus egyházát nem Krisztusnak kellene megmentenie, Excellenciád?

DEL MONTE: Magát máris megfertőzték az eretnek tanok, Michelangelo Merisi...!

Ami azt illeti, persze engem is... Kit nem? Őszentsége meg..., hagyjuk, hosszú...

Aki nem Őszentsége, azt hiszi, jobb Őszentsége volna, mint Őszentsége... Mindenki remek Őszentsége, aki nem Őszentsége... A világ tele van jobbnál jobb Őszent-

ségekkal... Meg is látszik rajta... Mindegy... Akkor tudja, mi a feladata? Egy Szent

Jeromost kell megfestenie, amint a szentírást fordítja, a pusztában. Vagy ír egy

könyvbe, mindegy. Van ott egy megszelídített oroszlán is, a szentet őrzi, mit tudom én... A modell megtalálása a maga dolga.

CARAVAGGIO: Már meg is találtam, Excellenciád.

DEL MONTE: Na és ki az?

CARAVAGGIO: Excellenciád, Excellenciád.

DEL MONTE: Excellenciám?

CARAVAGGIO: Excellenciád.

DEL MONTE: Megőrült, Merisi...!? Akkor lássunk hozzá...!

CARAVAGGIO: Excellenciádnak mi a kedvenc színe?

DEL MONTE: A kék.

CARAVAGGIO: Gondolhattam volna. Vetkőzzön le, Excellenciád. Vegyen le mindent magáról.

DEL MONTE: Mindent?

CARAVAGGIO: Mindent, Excellenciád.

DEL MONTE: Ne ízetlenkedjen velem, Michelangelo Merisi.

CARAVAGGIO: Másképpen nem lehet. Színt, Cecco!

CECCO: Miilyent?

CARAVAGGIO: Feketét, elsőre mindig csak feketét. A többi majd jön magától.

12.

CARAVAGGIO: Gyónom a mindenható Istennek, hogy. Mit? Hogy nem mindenható. Az egyetlen kép, ami megmaradt bennem, az egyetlen valóságos esemény ebben a körforgásban, amit születésnek, felnövekedésnek és halálnak neveznek, egyszóval ebben az örökös megszüenyülésben, az Carlo püspök vérmocskos lába volt a milánói pestis idején. A létezés egyetlen bizonyítéka. Nem Istené, dehogy, az nem a mi dolgunk. Nekünk elég a magunk létezését bebizonyítani, az övét neki kell. Nagy félreértés...! A meztelen Carlo püspök...! Amiből megértettem, hogy nem festeni kell megtanulnom, hanem nem-festeni. Festeni már tudok, mindig is tudtam, nem-festeni még nem. A rajzot meg véglegesen elfelejteni a vonalzókkal, szögmérővel, sablonokkal és kartonokkal együtt. Belevetni mindent a pokol tüzébe. Semmi előkészítő stúdió a papíron vagy a vásznon: ez az első és nagy parancsolat. Nem kell. Szegény, szerencsétlen apám...! Michelangelónak keresztelni engem...! Michelangelo: végtelen sóvárgás a tetszés után. A siker mindig kielégületlen koldusa...! A csodálatok-engem-a-nagyembert ecsetvonások...! Az önmagamtól elélvezés dús foltjai a vásznon: csalhatatlanul felismerem...! Vagy Tintoretto: nézni sem bírom... Láttál már Tintorettót, Cecco?

CECCO: Neeem láááttam.

CARAVAGGIO: Boldog ember vagy!

CECCO: Booldog, csakuuugyan, de nem azééért.

CARAVAGGIO: Na és Michelangelót?

CECCO: Kiii neem lááát... láátott Michelaaangelóóót?

CARAVAGGIO: Na ugye, megmondtam. Mindenki! Mindenki látott Michelangelot, Uramisten! Nagy félreértés...! Gyere, keresztelj meg engem...

CECCO *nevet*: Meeeg vaaagy kereeestelve, Michelangelo.

CARAVAGGIO: Megöllek, ha még egyszer Michelangelónak szólítasz...!
CECCO: Jóóó, jóóó, nyugodj le, ééérteem... Miii leegyen a neveed?
CARAVAGGIO: Mindegy, találj ki valamit, és az lesz.
CECCO: Jóóó, az leegyeen... Le...! Lentebb...! Hasraaa, úgy... úúúgy. *Ráfekszik a bátára, ugyanúgy. Tökéletes beszéd, enyhén éneklő hang.* Caravaggio, én téged keresztellek az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében. Et in nomine veritatis. Amen.
CARAVAGGIO: Caravaggio...! Caravaggio...! *Nagy ünneplés.* Zseni vagy, Cecco!
CECCO: Tuuudom, Caravaaaggiooo.

13.

LENA: Mit keresel?
CARAVAGGIO: Lehet, hogy téged, Lena Antognetti.
LENA: Honnan tudod a nevemet?
CARAVAGGIO: Mindenki tudja.
LENA: Én a tiedet nem tudom.
CARAVAGGIO/LENA *együtt:* Azt nem tudja senki...
LENA: Nem vagy te röhejes? Itt koslatsz körülöttem, még sóhajtozol is, mint egy bájgúnár, és ilyen oltári marhaságokat beszélsz... Kangöracs, vagy mi? Pénzed van?
CARAVAGGIO: Van... Pontosabban: nincs.
LENA: Akkor miért jöttél ide? Megőrültél? Tűnés, dolgom van... Ma még nem fogtam senkit.
CARAVAGGIO: Festő vagyok.
LENA: Pontosabban: éhenkórász...
CARAVAGGIO: Lehet... De ez most nem fontos. A bűnbánó Mária Magdalénát kell megfeszítenem, és modellt keresek. Felfogadlak.
LENA: Engem... Bocsásson meg, uram, röhögni kell... *Nevet.*
CARAVAGGIO: Nem tudsz, hiába.
LENA: Mit nem tudok, gúnár?
CARAVAGGIO: Nem tudsz röhögni. Nevetni tudsz, röhögni nem... Láttam...
LENA *nagyot nevet:* És mondjuk a szeplőtelen Szűz Mária nem jut eszedbe rólam...?
CARAVAGGIO: Vetkőzz le, és megmondom.
LENA: Hát ez megőrült...! Ha úgy gondolod, hogy a boldogtalanságodért más a felelős, akkor többet ne fordulj elő ebben a negyedben... Vetkőzzek le. Neked. Ingyen.
CARAVAGGIO: Én is ingyen nézlek.
LENA: Mi a neved?
CARAVAGGIO: Caravaggio.
LENA: Hozzád költözöm, Caravaggio.
CARAVAGGIO: Nem költözhetsz hozzám, Lena.
LENA: Nem?
CARAVAGGIO: Elvállalod?
LENA: El.
CARAVAGGIO: Mennyiért?
LENA: Bármennyiért.

CARAVAGGIO: Az ott ki?

LENA: Kiről beszélsz?

CARAVAGGIO: Az a pofa, aki minket néz.

LENA: Ranuccio. Ő futtat minket. Engem, Fillidét, Giudittát... Sokan vagyunk, dübörög a piac. Ranuccioé a Piazza Navona.

GIUDITTA: Jó estét, festő, engem nem viszel?

CARAVAGGIO: Most nem.

FILLIEDE: Jó estét, Caravaggio.

CARAVAGGIO: Te ismersz engem...?!

FILLIEDE: Dolgoztam Del Monte bíborosnak. Akinek most te dolgozol. Neked is dolgoznék...

CARAVAGGIO *Lenának*: Gyere, menjünk.

LENA: Máris?

CARAVAGGIO: Máris.

LENA *Ranuccio felé*: Viszlát, Tomasso.

RANUCCIO: Viszlát, Lena. És jó szerencsét.

LENA: Meglesz.

RANUCCIO *megfényegeti*: Vizontlátásra, azt mondtam.

LENA: Majd meglátjuk, Ranuccio, majd meglátjuk.

14.

CARAVAGGIO: Nem-festeni, és csak vászonra... Egy mozdulattal szét lehet tépni... Előbb belül, mindent belül, a legapróbb részletig, szóval, gondolattal, indulattal, és amikor az egész tested elkészült, minden, minden, akkor nekirontani a vászonnak... Az előkészítés, itt bent, semmi más... A lélek nem a te dolgod, Caravaggio. A lélek az a lélek dolga.

Megszületik a festmény, fölemelik az oltárra, ünnepélyesen leleplezik, majd harmadnapon, az éjszaka leple alatt leveszik. Szent Máté és az angyal. Mondj valamit, Máté! Nagy tömeg jön, áradnak mindenünnen a koszosok, megállnak a kép előtt és hangosan sírnak. A templomhajók végre mocskosak lesznek, emberszag van mindenütt, és sár, és szemét.

Végre! Bevették a templomot a koszosok! Győztünk, Cecco!

CECCO: Győződtünk...!

Jön Baglione, akadémikus festő, a pápai aranylánc viselője, nem fér a Szent Mátéhoz, szentséget, befogja az orrát, káromkodik, veti vadul a keresztet.

BAGLIONE: Excellenciás uram, gratulálok a nagy sikerhez. Soha festmény meg nem mozgatót még ekkora tömeget. Itt van a gettó, az egész Ortaccio, mindenki csodáról beszél... Angyalokat látnak repülni... Ajjaj...!

DEL MONTE: Csak nincs valami baj az orrával, signor Baglione?

BAGLIONE: Éktelen büdösség van, Excellenciás uram. És mi meg templomban voltunk, ha meg nem sértem.

DEL MONTE: Igazi szagosmíse, még nekem sem volt részem ilyenben.

CARAVAGGIO: Tiszta szerencse, hogy a selyemmajmodat nem hoztad magaddal, Baglione. Nem bírta volna ki a megrázkódtatást.

BAGLIONE: Nehogy szentbeszédet tartsál itt nekem, mert azt aztán én sem fogom kibírni... Sajnálom, Excellenciás uram, hogy nem állt módjában eljönni az én festményem fölszentelésére, a Gesùban...

DEL MONTE: Remekmű, úgy hírlík...

BAGLIONE: No de Excellenciás uram...! Igazán köszönöm...

DEL MONTE: Csak ne köszönjön semmit, signor Baglione, a maga képét nem én rendeltem.

BAGLIONE: Értem... Már megint nem használtál kéket, Caravaggio. Feketét bőven, meg fehéret, de kéket nem... Szent Máté irdatlanul koszos lába meg a kép főtémája... Nocsak...! Még a szagát is érezni... Hm... Na és ez a kéjesen sündörgő angyal, fekete szárnyakkal...?! A pedofília remeke, nem igaz...?! Mintha máris a pokolban volnának... Különös, nem gondolja, Excellenciás uram?

CARAVAGGIO: Azonnal vond vissza, cavaliere Baglione...! *A kardjához kap.*

BAGLIONE: Soha! Távozz tőlem, Sátán... *Elrohan.*

DEL MONTE: Nyugodjon meg... Nyugodjon már meg...! Nézze, hajlok arra, hogy magának van igaza... És hogy ez a gondosan kifertőtlenített, túl tiszta és steril egyház már el is süllyedt... Lehet... De, az Isten szerelmére, kérem, ne beszéljen ilyen hangosan, mert a hitvédelmiek mindenütt ott vannak. Jut eszembe, meghívom holnap a Campo dei Fiorira, nézzük végig együtt a díszpáholyból Giordano Bruno máglyahalálát. Nos, mit szól? Tanulságos lesz, ígérem. Napjainkban senki nem ért olyan jól a színházhoz, mint a Szent Inkvizíció. A színház meg, a maga boldog emlékezetű Carlo püspökétől tudjuk, a művészetek művészete, nem igaz?

CARAVAGGIO: Köszönöm, Excellenciás uram, de inkább távol maradjék.

DEL MONTE: A bíboros meghívása parancs, Caravaggio!

15.

CARAVAGGIO: Fölrakták a Szent Péter-bazilika Palafranieri kápolnája oltárára a kigyóra taposó Madonnámat...! Lena, ki más! Kezében a meztelen gyermek Jézus. Szólalj meg, Lena! Ott a lélek az arcán...! Nem festettem, csak hagytam, hogy megtörténjen bennem és velem, mint a szélfúvás! Jött a tömeg, előzőnlőtték a templomot az Ortaccio koszosai, éjszakára sem lehetett bezárni, zsongott Szent Péter hajója. Etek, ittak, énekeltek...!

Harmadnapon csuklyás alakok levették és elrejtették a templom pincéjében.

Felemelik az oltárra, ünnepélyesen leleplezik, sok tömjénnel fölszentelik, és a harmadik napon, mindig a harmadikon, leveszik, és pince. Fölteszik, leveszik. Fölteszik, leveszik. Szétkergetik a csőcseléket... Nem tudják, hogy a csőcseléket nem lehet szétkergetni. Láthatatlanná tenni lehet, de végleg szétkergetni nem.

A képek meg a képtárakban kötnek ki, ami még a pincénél is rosszabb. A hájfejű Scipione Borghese bíboros, a pápa élvezeg unokaöccse minden megcenzúrázott és kiátkozott képemet megvásárolja. Azt várja, hogy levegyék. Gyűlölöm a képtárakat meg a magángyűjteményeket...! Képeim végleges halála a képtárak...! Onnan aztán nincs feltámadás...! Gyűlölöm...!

16.

LENA: Hova mész, Caravaggio?

CARAVAGGIO: Alászállok a poklokra.

LENA: És mikor folytatjuk?

CARAVAGGIO: Harmadnapon, Lena...! Harmadnapon...!

LENA: Veled megyek!

17.

Nagy, önveszélyes buli, előbb Onorio Longhi és Orazio Gentileschi parodisztikus komolysággal előadják a gúnyverset, majd mindannyian énekelni kezdik, amíg össze nem esnek. Baglione úgy nézi őket, mintha az egész örület egy távoli tévé-műsor volna. A jelenet végén magához veszi a kéziratot és elmegy Onorio Longhi/Orazio Gentileschi.

LIBELLUS, AVAGY A LOJÁLIS FESTŐ SZONETTJE⁵

Giovanni Baglionének ajánlva

*Elbasz János, te honnan tudhatnád,
Hogy festményeid csupa fosadék –
Ha legalább csak magad untatnád:
Hát legyen elég ennyi hozadék...!*

*Főoltárképeid, te kis Jani,
Elpancsolt vásznak, na meg keretek:
Használhatatlanok... – a nagybani
Portékák piacán sem büzlenek*

*Hasonló szemetek... – a döglegyek
Felláznának mind...! De asszonyod
Örül majd, esküszöm, dög legyek, ha nem,*

*Ha puba pöcsöd helyett feldugod
A kéznél levő összes ecseted.
Megérted tán, hogy nem vagy esetem.*

18.

CECCO: Ki ez...! Prudenzia Bruni! Hooogy kerül ide...?

CARAVAGGIO: Idehozattam.

CECCO: De hááát mi tööörtént?

CARAVAGGIO: A Tiberisbe fojtotta magááát. Vagy valaki belefojtotta...!

CECCO: Prudeeenzia, szép Prudeeenzia...!

CARAVAGGIO: Hagyd abba. Hagyd már abba...! Megőrjítesz!
CECCO: El kell siiratni, muszáááj... Nem ééérdekeelsz... Dugd be a füled... *A fülét Prudenzia hasára helyezi.* Neeem ééél... A gyeeermeeek seem, Jééézusom, be-
leehaaalt... Iiistenem, a gyeeermek...
CARAVAGGIO: Fejezd már be Cecco...! Kérlek...! Dolgom van.
CECCO: Ki nem szaaarja le a dolgooodat...
CARAVAGGIO: Bazd meg, Cecco...!

19.

CARAVAGGIO: Ranuccio...! Mi történt Prudenziával? Mit tudsz, ki vele?
RANUCCIO: Mi közöd hozzá? Vedd le rólam a mocskos kezeidet...! Talán a tied volt a gyerek? Ne üsd bele mindenbe az orrod...! Engedj már el!
CARAVAGGIO: Ezért még megfizetsz, strici!
RANUCCIO: Egy kurva nem eshet teherbe...! Még akkor sem, ha a kibaszott nagy Caravaggio modellje...! Megdugdta? Meg? Vagy csak a fiúkra buksz? És Lena, Fillide meg Giuditta...? Azt hiszed, a legjobb kurvák mind a tieid? Én fedeztem fel őket...! Én csináltam embert belőlük...! Na és...?! Nálad nem a testüket árulják, mi?! És akkor én miből élek...? Becco fottuto...! *Elrohan.*

20.

DEL MONTE: Caravaggio, megfesteré a Szent Szűz elszenderedését a Santa Maria della Scalának, Trasteverében?
CARAVAGGIO: Kizárt, Excellenciád!
DEL MONTE: Nocsak! Miért nem?
CARAVAGGIO: Nem tudok elszenderedést festeni. Az elszenderedés Baglionének meg Cavaliere d'Arpinónak való, meg a többi seggnyalónak, Excellenciád.
DEL MONTE: Ahogy a képeit elnézem, a seggeket maga sem veti meg...
CARAVAGGIO: Nem érdekel... Elszenderedést, azt nem...!
DEL MONTE: Mi a baja az elszenderedéssel?
CARAVAGGIO: Elszenderedés! – Ezt kitalálni. Halál, nem elszenderedés. A halál szóba jöhet, de az elszenderedés, nem.
DEL MONTE: Ugyan már, Caravaggio, az elszenderedésben ott van a mennybemenetel ígérete – ne legyen már ilyen finnyás. Maga miért nem festi bele a képeibe a feltámadást? Elég egy kis arany színű meg kék dekórumot beletenni, és máris ott van a feltámadás vagy a mennybemenetel...! Olyan kevés kell hozzá... És már olyan közel vagyunk ahhoz, hogy Őszentsége is felfigyeljen a művészetére... Gondoljon a halhatatlan Michelangelóra!
CARAVAGGIO: Szarok a halhatatlanságra...! Bocsánat... Soha életemben nem festetem dekórumot, Excellenciás uram. A feltámadásnak semmi köze a giccshez...!
DEL MONTE: Csak nem egy vízbe fült kurva tetemében?
CARAVAGGIO: Excellenciád kémkedik utánam... Nem bízik bennem.
DEL MONTE: Senkiben, Caravaggio, senkiben. Még Őszentségében sem... Rendben, akkor fesse meg a Szent Szűz halálát. Fessen halált, ha az inkább a kezére esik.

CARAVAGGIO: Már megfestettem, Excellenciád.

DEL MONTE: Tudom...!

CARAVAGGIO: Tudtam, hogy tudja, Excellenciás uram...

DEL MONTE: Az apostolok meg a szentek, akiket köré festett, a mi híres római kurvánkat siratják. Talán még én is köztük vagyok, ha nem tévedek, de ez inkább maradjon köztünk. Mindenki fel fogja ismerni Prudenzia Brunit, amikor leleplezzük a festményt, Caravaggio. Finom kurtizán volt, még a pápai udvarban sem ismeretlen...

CARAVAGGIO: Trasteverében nem ismerik...

DEL MONTE: Komolyan azt hiszi, hogy a maga koszos lábú csőcseléke nem fog elzarándokolni Trasteverébe, hogy a képet lássa...?! A botrány öngerjesztő esemény, de legalább jó üzlet, Caravaggio! Rendszerben, nem bánom, próbáljuk meg.

CARAVAGGIO: Köszönöm, Excellenciás uram.

21.

CECCO Megééégetnek, Caravaaaggio.

CARAVAGGIO: Legalább nem rothadok el, Cecco.

22.

CARAVAGGIO: Feltették a főoltárra, fölszentelték, levették. Mindenki megsiratta a halott Szűzanyát! A trasteverei hívek a Szent Szűzet, a Rómából érkezett csatornalakók meg Prudenzia Brunit siratták és történeteket meséltek róla. Hamarosan Prudenzia nevéől visszhangzott a templom. Kitört a botrány. A koszos lábúak megszervezték az őrseget, nehogy eltávolítsák a képet. Hiába. Katonasággal kergették szét őket. Levették. Baglione is eljött, nem köszönt. Sugárzott a boldogságtól.

23.

BAGLIONE *olvas*: Én, Giovanni Baglione, a mai napon panaszt teszek nevezett Michelangelo Merisi, Caravaggióból származó festő, közönséges mesterember ellen rágalmozás és a jó hírnév megsértése jogcímekkel. Foglalkozásomra nézve festő vagyok, a pápai Accademia di San Luca rendes tagja, Rómában gyakorolom a művészetemet. Nem régen leplezték le Krisztus Urunk feltámadását bemutató oltárképemet, amit a Jézus Társasága általános rendfőnöke kegyes megrendelésére és Isten örökkévaló dicsőségére festettem, a Gesù templom főoltárára, és amit Róma tiszteletreméltó műértői remekműnek tartanak. Nevezett Michelangelo Merisi amiatti dühében, hogy nem ő kapta a megrendelést, barátaival és követőivel együtt, úgy mint Onorio Longhi és Orazio Gentileschi, valamint az Ortaccio több hírhedt nője rossz híremet keltették és keltik a szent városban, és gyalázták a festményemet. De legfőképpen amiatt vádolom őket, hogy gúnyverset szerkesztettek ellenem, ami sértő, sőt, megbecsteleníti köztisztületnek örvendő személyemet. Lásd: első számú melléklet. A gúnyverset ők szonettnek tartják: micsoda faragatlanság...! Petrarca hazájában...! Van merszük éjszakánként részegen kórusban éne-

kelni az engem kigúnyoló sorokat...! Az „Elbasz János, te honnan tudhatnád / Hogy festményeid csupa fosadék” kezdetű iromány félreérthetetlenül rám utal, sőt azt beszélnek, hogy egyértelműen rám vonatkozik a „puha pöcsöd” nem kevésbé obszcén és, eszközöm, igaztalan utalás is. Megbízható források szerint más rólam írt gúnyirat is kézről kézre jár, amelyben „Valag Doktor” és „Lyukas Szentfazék” meg több más néven szerepelek. Mindkét gúnyirat eredeti változata Caravaggio és Onorio Longhi kézjegyét mutatja. Arról is van tudomásom, hogy a fent nevezetteknek testi értelemben is szolgálatukban álló, Cecco nevű pederasza terjeszti a gúnyiratokat, vékony vihogások kíséretében. Giovane sodomita passivo! Una bardassa! Törvényeink szerint a sodómia, azaz férfiak férfiakkal való fajtalankodása is elég ok volna, de ez a Caravaggio maga a Sátán. Alapító tagja a Nec Spe, Nec Metu, azaz Remény Nélkül, Félelem Nélkül nevű alvilági társaságnak. Sátán mivoltát azzal is tudom bizonyítani, hogy képeit előzetes vázlatok és a vászonra előre felrajzolt alakok nélkül festi meg, ami ember számára lehetetlen. Köztudomású, hogy Leonardo da Vinci előrajzolt, Michelangelo Buonarroti előrajzolt, az isteni Raffaello Sanzio előrajzolt. Caravaggio nem. Sőt soha. Festeni az ördögtől tanult. Undorító pornográfia minden egyes ecsetvonása. Senki nem okozott ennyi kárt a festészet művészetének, mint ő. Bebörtönözni nem elég, el kell égetni, és a hamvait titokban szétszórni. Mint a sátánfajzat Giordano Brunót. Amíg még nem késő.

24.

Lena transzban.

GIUDITTA: Mi lelt, Lena, mi van veled?

FILLIDE MELANDRONI: Lena, hallasz engem?!

LENA: Szűz vagyok, Giuditta! Fillide...! Szűz vagyok...!

FILLIDE MELANDRONI: Tudod, mi vagy te, édesem? Te vagy a szétkúrt szeplőtelen szent Lena, az vagy te. Na gyere, igyál valamit, gyere szépen, és helyrejössz...

GIUDITTA: ...és visszanyered a józan eszedet, szűzike...! Gyere...

LENA *hadarva, enyhén összefüggéstelenül*: ...amikor a bűnbánó Magdalénát festette, tudod, akkor történt...

FILLIDE MELANDRONI: ...hogyan visszanyerted a szüzességedet...!

LENA: Igen-igen... Pontosán...

GIUDITTA: Ez valami modellbetegség lehet, és leginkább a kurvákat környékezi meg...

FILLIDE MELANDRONI: Tán téged is környékez, kicsikém?

GIUDITTA *bazudik*: Ne félj, én jól tartom magam...

LENA: ...azt mondta, hogy a képet nekem kell megfesteni, nem neki, mert ő honnan tudhatná, mi az áldás történt igazából Magdalénával, márpedig azt kellene megfesteni, ami valóságosan megtörtént vele, ha megtörtént... Azt mondta, legyek meztelen, de amikor meg vetkőzni kezdtem, ordított, hogy teljesen elment az eszem, nem azt mondtam, hogy vetkőzzél, hanem hogy meztelen legyél, hogy nem lehet ezt megérteni?!, mire én visszaordítottam, hogy jó, jó, akkor most olyan csupasz leszek, mint még soha, még a csontjaimat is fogod látni, egytől egyig mindet, csak bírd ki, na ez az, mondta, nem tudja, mit akar, mondta, de valami

ilyesmit akar, mondta, és én akkor végre kipakoltam neki, úgy tűnt el rólam a szégyen, mint valami bőrbetegség, és eltűnt az undor is, meg minden, amit addig cipeltem magammal, mondtam, mintha egyenesen az Úristen arcába vágtam volna ezt az egész nagy elcseszett életemet ezzel a szentvárosi kurvasággal együtt, addig mondtam-mondtam, amíg kiment belőlem az erő, végre lerogytam, és abban a pillanatban elaludtam, mint egy gyermek, amikor meg felébredtem, már ott is volt a festmény, na akkor, akkor lettem szűz megint, nem tudom, mikor, valamikor akkor...

GIUDITTA *átöleli a lábait*: Én is, Lena, én is akarom, én is, én is...!

25.

ORAZIO GENTILESCHI: A bíborosod üzeni, hogy ma este leplezik le a *Győzelmes Amort* a Palazzo Madamában, és neked is jelen kell lenned. Szűk körű ünnepség a bíborosi rezidencián, Caravaggio! Csak a római elit lesz jelen...!

CARAVAGGIO *másnaposan*: Szarok a római elite.

ONORIO LONGHI: Nem teheted meg, hogy nem mész el. A te festményed. Lehet, hogy sohasem láthatod többet. Azt mondta, bárkit vihetsz magaddal, Lenát is.

CARAVAGGIO: Ceccót is, Fillidét is?

ORAZIO GENTILESCHI: Bárkit, aki viselkedni tud... Nagyon jó kedvében volt. Fogadás lesz, és a pápa is eljön, inkognitóban. Meg akar ismerni.

LENA: Veled megyek, Caravaggio.

FILLIDE: Menjünk.

GIUDITTA: Menjünk..., kérlek...!

ORAZIO GENTILESCHI: A bíboros azt is üzeni, hogy maga a pápa rendeli meg tőled a saját portréját, és hogy légy udvarias...

ONORIO LONGHI: ...hajolj csókra a keze fölé, de ne érintsd meg, csak a gyűrűt, és lehetőleg ne mondj semmit, csak egyszerű szavakkal hálálkodj a megtisztelő felkérésért.

ORAZIO GENTILESCHI: Ja, és Őszentségét Őszentségének szólítsd.

CARAVAGGIO: Ennyi?

26.

DEL MONTE: Ó az... Amikor belép a könyvtárszobába, résnyire nyitva fogja hagyni az ajtót. Ez lesz a jel, akkor azonnal diszkrétan lépjen utána. Most... Menjen már. És vigyázzon, mit mond, az életével játszik...!

CARAVAGGIO: Őszentsége...!

VIII. KELEMEN PÁPA: Ne érj hozzám...! Hányszor is hoztalak ki a pápai börtönből, Caravaggio?

CARAVAGGIO: Őszentsége bocsánatát kérem...!

VIII. KELEMEN PÁPA: Nem kell...! Ne hadonássz folyton a kardoddal, mert előbb-utóbb a pápai gályákon végzed...! Rómában tilos még a kard viselése is. Meg a párbaj, minden... Nos, azok az extatikus fiúarcok elnyerték a tetszésünket. Szemet hunyok a szodómia felett...

CARAVAGGIO: ...Őszents...!

16

VIII. KELEMEN PÁPA: ...ne szólj közbe! Szemet hunyok, azt mondtam. Visszahozod a csőcseléket az Anyaszentegyházba, és a pápaság uralma alá hajtod őket, nagyon

helyes. Hallom, gyorsan festesz. Készítsd el a portrém, ahogy akarsz, csak legyen lenyűgöző, és jöjjön a tömeg és lelkesedjen, amikor felszenteljük. Nem fogja senki eltávolítani, efelől kezeskedem. És most menj, végeztem. Senki nem tudhatja meg, hogy mit beszélünk, Caravaggio.

27.

Caravaggio a basán fekvé eszik az asztalon, Lena a bátán jár (in concreto masszírozza), Giuditta vizet önt a fejére.

CARAVAGGIO: Nem megöregedni. Bármilyen áron. Michelangelo Buonarroti, akiről a nevetem kaptam..., nos igen... Ő például megöregedett. Azok a rettenetes szonettek... „Hittél hamis szavakban és mesékben, / s a hitvány nyér tőled dicséretet”, ezt írja, Gyula pápának. Hát persze, hogy a hitvány nyér dicséretet... Nagy felfedezés! Nem megöregedni, fiatalon sem... Utána meg, ha eljön az óra, nem hagyni hátra a testet... Azok a síremlékek, megőrülök... Nekem aztán nem... Giorgio Vasari Michelangelo-síremléke: na az mindent elmond... Az a baldachinos nászágy a testet elrohasztó halállal... Meg az az öntelt márvány szarkofág a csontokkal..., és az elvakult zárándokok ragacsos áhítata...! Nagy félreértés!

Por, tengerparti homok, semmi nyom...! Valami ilyesmi...

„Mindig jó szolgád: az voltam neked, / ami a fény a Napnak fent az égen, / mit bánod, hogy időm érted feléltem, / sehogy sem tetszem, bármit is tegyek”, na igen, Michelangelo, a szolgaság szonett, a tetszeni akarás szonett, a seggriszálás szonett... Szánalmas... A pitiző hang, jaj... Egy díj, díjacska, aranylánc a nyakba, megszentelt pápai medállal, lehetőleg, valami kis lovaggá ütés, na meg a vele járó hírverés...! „Azt reméltem, följebb emel hatalmad, / igaz mércét szab kardod élettemnek, / nem, hogy füled hazug beszédek töltsék”, bla, bla, bla. Rendeljék meg a munkát, állítsák a helyére, fizessék ki, és ne tiltsanak el senkit, aki látni akarja...! Ennyi! De hogy szolgaság, ez a tetszeni bármilyen...?! Hányás...!

A nagy ember, Uramisten! Az önmaguk-szobra-gondolattalanok, akik a hozzánk hasonló nagy emberek társaságában az önimádat lóhugyos vízmedencéiben úszkálnak...! Szájcsücsörítők és seggszakértők...! Giovanni Baglione, a lovaggá ütött festő! Cavaliere di Cristo! Akadémikus, naná! Celebrime pictor! Az üzletszerűen osztott dicséretnek nagymestere... Ecsethadonászó senki! Minden mozdulata fáj a vászonnak...! Üldöz, mert nem bírja megállni, hogy ne utánozzon. Feljelentéseket fogalmaz, a jó erkölcs nevében követeli a festményeim eltávolítását... Egyetlen valamire való gondolat sem fordult meg a fejében, soha... Azt mondja: érdelem, és azt érti alatta: érdek... A pápai aranylánc a nyakában: nagyon illik csahos kutyatermesztetéhez...! Hátulról harap, szemből meg nyal... És még író is az istenadta! De leginkább feljelentésíró... Giuseppe Cesari, hogy el ne felejtsem, ez a salátafestő, a másik lovas és láncos kutya, aki magát Cavaliere d'Arpino néven szólíttatja...! Megrohadtam volna a műhelyében... Maradjak örök segéd, és nekem is csurran-cseppen valami... Hát persze...

Kerüld a szonettmániásokat, a szonettegyűgyűeket, a Petrarca langyos nyálából fölfrissülőket...!

Kerüld a csurran-cseppen lobbistákat!
Nem Michelangelo, hanem Caravaggio. Megszabadulni apám rögeszméjétől, a Michelangelótól.

28.

CARAVAGGIO: Alfonso Tomassino vizsgálóbíró színe előtt, én Michelangelo Merisi da Caravaggio eskü alatt vallom.

ALFONSO TOMASSINO: Miért börtönözték be?

CARAVAGGIO: A Piazza Navonán tartóztattak le tegnap, de nem tudom, mi okból, és nem tudom, mivel vádolnak.

ALFONSO TOMASSINO: Mi a foglalkozása?

CARAVAGGIO: Festő vagyok.

ALFONSO TOMASSINO: Ismeri a római festőket?

CARAVAGGIO: Azt hiszem, minden valamire való festőt ismerek Rómában, kezdve a legjobbakkal, akiket valent'huomininak neveznek. Gioseffe, Caracci, Zuccaro, Pomarancio, Gentileschi, Prospero, Giovanni Andrea, Giovanni Baglione, Gismondo és Giorgio Todesco, Tempesto és mások...

ALFONSO TOMASSINO: A felsorolt festők mindannyian a barátai? És mindannyian a valent'huomik közé tartoznak?

CARAVAGGIO: Nem mindenkit sorolok a valent'huomik közé.

ALFONSO TOMASSINO: Mit ért a valent'huomo kifejezés alatt?

CARAVAGGIO: A valent'huomo az a festő, aki érti a mesterségét és nem hamisítja meg a természetet.

ALFONSO TOMASSINO: Az ön *Szent Pál apostol megtérése* oltárképén a Santa Maria del Popolóban, a saját szememmel győződtem meg róla, egy ló a főalak. Miért?

CARAVAGGIO: Csak.

ALFONSO TOMASSINO: Az a ló Isten maga?

CARAVAGGIO: Nem, de rajta még meg tud ragyogni az isteni fény.

ALFONSO TOMASSINO: Az emberen nem?

CARAVAGGIO: Nem, az emberen nem.

ALFONSO TOMASSINO: Ismer olyan festőt, aki dicsőítette vagy dicsőíti nevezett Giovanni Baglionét? Kik azok?

CARAVAGGIO: Senkit nem ismerek, aki Giovanni Baglionét jó festőnek tartja.

ALFONSO TOMASSINO: Ön látott valaha Giovanni Baglione-festményt?

CARAVAGGIO: Giovanni Baglione szinte valamennyi munkáját ismerem, úgy mint a San Giovanni Laterano templomban levő *Madonna dell'Ortót*, és a *Krisztus feltámadását* a Gesùban.

ALFONSO TOMASSINO: Mi a véleménye a fent nevezett *Krisztus feltámadása* festményről?

CARAVAGGIO: Nagy baklövésnek tartom. Azt hiszem, ez a legrosszabb munkája mind közül, és nem hallottam, hogy valaki dicsérte volna.

ALFONSO TOMASSINO: Nevezze meg azokat, akikkel a festményt látta.

CARAVAGGIO: Mi közöm van nekem Baglione festményéhez, meg ehhez az egész eljáráshoz?

ALFONSO TOMASSINO: Ne kérdezzen, válaszoljon! Ismeri Onorio Longhit és Orazio Gentileschit?

CARAVAGGIO: Ismerem Onorio Longhit és Orazio Gentileschit, mindeketten barátaim.

ALFONSO TOMASSINO: Arra válaszoljon, van-e tehetsége gúnyversek írására a köznép nyelvén vagy latinul?

CARAVAGGIO: Nincs. Én nem pancsolok össze semmilyen versezetet, sem a köznép nyelvén, sem latinul.

ALFONSO TOMASSINO: Van tudomása olyan, a köznép nyelvén írott szonetről, amely a fent nevezett Giovanni Baglionét gúnyolja?

CARAVAGGIO: Nem hallottam semmilyen, a köznép nyelvén írott gúnyversről, amely Baglione nevééről tett volna említést.

ALFONSO TOMASSINO: Sajátságos. Mi a véleménye erről? Olvassa...!

CARAVAGGIO: Elbasz János...

ALFONSO TOMASSINO: Csak magának, vádlott, én olvastam már...!

CARAVAGGIO *olvas*.

ALFONSO TOMASSINO: Nos? „Elbasz János”, „kis Jani”: Giovanni Baglione festőre utal?

CARAVAGGIO: A név melyik tagja, Uram, az „elbasz” vagy a „János”?

ALFONSO TOMASSINO: Válaszoljon, ne kérdezzen! Egyetért? Ismeri? Hallotta? Mi a véleménye róla? Ki írta ezt a förmedvényt...?

CARAVAGGIO: Nem tudom, uram.

ALFONSO TOMASSINO: Mutassa csak a karját: remény nélkül, félelem nélkül. Mit jelentsen ez a tetoválás? Válaszoljon!

CARAVAGGIO: Azt, hogy nem félek senkitől és semmitől.

ALFONSO TOMASSINO: Istenfélelem, az tudja mi?

CARAVAGGIO: Isten ismer engem.

ALFONSO TOMASSINO: Ezer szerencséje, hogy nem kaptam engedélyt a megkínzató-sára...! De megszerzem, esküszöm! Hordja el magát...! És ne kerüljön még egyszer a szemem elé...!

29.

Ranuccio kivont karddal, az utcán.

RANUCCIO: Add vissza a lányokat, Caravaggio.

CARAVAGGIO: Vidd őket, ha mennek.

RANUCCIO: De nem jönnek, baszd meg, nem jönnek!

CARAVAGGIO: Mit csináltál Prudenzia Brunival?

RANUCCIO: Mi közöd hozzá?!

CARAVAGGIO: Semmi. *Leszúrja.*

RANUCCIO: Segítség! Őrült...!

CARAVAGGIO *ráveti magát*: Látni akarom...! Mutasd! Mutasd már...!

RANUCCIO: Nemsokára utánam jössz, Caravaggio...

CARAVAGGIO: Mutasd a lelkedet! Látni akarom azt a kúrva lelket! Hol van?! Hol van?! Ne halj meg, Ranuccio, ne halj meg, te állat...!

LENA: Engedd már el, nem látod, hogy halott?! Mit tettél, Caravaggio?

CARAVAGGIO: Igazságot tettem.

LENA: Nem a te dolgod igazságot tenni, te szerencsétlen!

CARAVAGGIO: Hát akkor kinek a dolga? Ki a fasznak a dolga, Lena!?

LENA: Nem tudom...! Menekülj...! Még ma éjjel el kell hagynod Rómát.

CARAVAGGIO: Nem megyek sehova...! Ha itt hagyom Rómát, mindennek vége.

LENA: Gyere, gyere, mozdulj már... Veled megyek...! Majd visszajössz... Cecco! Hol vagy Cecco?

CECCO Dooobd eel a kardot, dobjaaad mááár...!

CARAVAGGIO: Eszembe sincs.

LENA: Menjünk!

CECCO Gyere, mennünk kell... Ennyi volt...

HARMADIK RÉSZ: MEG LEHET SEMMISÜLNI

30.

Megvakítási jelenet, Caravaggio hangját felvételtől halljuk, miközben őt megvakítják, és az arcát megvágják a korabeli vendetta szokásai szerint. Tárgyilagos, távolságtartó, visszatekintő, majdnem hűvös, enyhén derűs leltárkészítés az elveszett festményekről. A(z ön)sajnálata hangjának a nyomát sem érzékelni.

CARAVAGGIO HANGJA: *Virágváza virágokkal*, de valójában csak a harmatcseppek jégfehér fénye. Elveszett.

A bűnbánó Mária Magdaléna, egy másik, menekülés közben festettem, már mint gyilkos, gyilkos és halálra ítélt, modell nélkül. Nem Lena, azt nem lehet még egyszer. Az a pillanat, amikor visszanyeri a szüzességét és a lélek kiül az arcára: ezt csak Lena tudta, senki más. Nem értették, észre sem vették. Elveszett.

Fiú, nem az, egy másik, szép ajkú ez is, buja körtét hámoz. Elveszett.

Francesco Maria Del Monte, portré. Teljes nevén Francesco Maria Bourbon Del Monte Santa Maria, tudós, aranycsináló bíboros. Egy hitetlen pap, olykor viszont kifejezetten ember. Erekciónöjt: ezt a szót tőle tanultam. Elveszett.

Lány lanttal. Ki ez a lány? És a lant? Lena? Nem, dehogy. Giuditta, talán. Mind-egy, elveszett.

Egy fogadós, portré. A szállás fejében. Elveszett. Túlfizettem. Elveszett, nem baj.

Egy feltámadt *Krisztus*, az országúton csatangol, egyedül, szomorúan; egy csont és bőr kutya, vagy más kóbor állat, tébolyodott herceg, felismerhetetlen. Elveszett. Egyetlen feltámadás, amit festettem. Elveszett, tudhattam volna.

Az égi szerelem legyőzi a földi szerelmet. Nem emlékszem, kinek festettem. Elveszett. Másfelől meg a francokat győzi le az égi szerelem a földi szerelmet. Az égi szerelmet csak a tiltott szerelemben tapasztaltam meg, semmi másban. Eltűnni egy másikban, vakon, fejvesztve, és nem térni vissza soha többet. De aztán visszatérsz, és véged van. Nem nyersz bocsánatot. Az égi szerelem, na igen, nem győz le semmit. Én mindenesetre megpróbáltam. Elveszett.

Szent Máté és az Angyal, a San Luigi dei Francesi Contarelli kápolnájának. Nem elfelejteni. Egy nagy Szent Máté, unott gyermekangyal diktálja neki az Írást. A leg-

boldogabb vászon, amit valaha ecsettel megérintettem. Lebombázták. San Matteo e l'Angelo. Koszos lábú, prosztó fejű, írástudatlan paraszt. Harmadnapon levették és pincébe zárták. Nagy félreértés...! Aztán meg lebombázták, elveszett, Berlinben, a Kaiser-Friedrich Múzeummal együtt. Berlint 363 bombatámadás érte, sokáig tartott, míg végre eltalálták az én Szent Mátémat. Így céloznak ezek. Valami fekete-fehér másolat maradt a festményről: fekete-fehér...! Csoda! Maga a tökély. Elképzelni is gyönyörűség. Tudtam, tudtam, tudtam. Mindig is tudtam, hogy van fekete és fehér, és hogy van fekete-fehér. Tudtam, hogy csak fekete és fehér van, a többi a fény mocska, és nem számít. Tudtam, hogy a fény fekete-fehér. Fény-kép lett, végre. Akik én utánam jönnek, a fekete-fehér festői, a formák elszánt elhagyói, bizony erősebbek nálam. Nem vagyok méltó, hogy sarujuk szíját megoldjam. Én olajjal kereszteltem, ők tűzzel. Elveszett.

Egy *Phyllis*, szédületes. Fillide Melandroni, a drága perdita. Soha nem tartott vissza magából semmit, mint a legnagyobb szentek. Kaiser-Friedrich Múzeum, Berlin, lebombázták. Elveszett.

Krisztus az Olajfák hegyén. Berlin, lebombázták, elveszett. Berlin, Berlin...!

Szent Péter keresztire feszítése, első változat. Elveszett. Még keresik, de nem találják. Jobb, ha nem.

Alof de Wignacourt, a Szent János lovagok 54. nagymestere, páncélzat nélkül, teljes ornátusban, valami trónszéken ülve. Málta, Lavaletta. Felbaszódott, amikor készen látta. Mintha meztelen lennék, bazmeg, ordította az arcomba. Ezt értem, in concreto, felbaszódás alatt. Igaza volt. Elveszett.

Szent Jeromos, a második változat, egyedül, a koponyával. Az oroszlánt, akinek Jeromos kihúzta a lábából a tövist, és aki hálából hűséges szolgája lett, elhagytam. A koponya a képen Jeromos fejének a tökéletes mása. Nem vette észre senki. Elveszett.

Szent Jeromos, a harmadik, könyvet ír. Miért festettem ennyi Szent Jeromot? A saját meztelen fejcsontja ez is, önisméltés, nem bírtam elszakadni. Abból jönnek a fekete szavak, a koponyából. Jeromos papírra veti a halált, talán. Elveszett.

Egy semmitmondó portré, *VIII. Kelemen pápa*. Nem bocsátott meg, menekülnöm kellett, a végnek végéig. Nincs bocsánat. Ha meg van, már késő. Tehát nincs. Semmi viszolygás, gyáva kép, Kelemen pápa, elveszett.

Dávid, félalak. Cecco? Semmi nem jut az eszembe róla. Elveszett.

Fiatalférfi, narancsvirág fűzérrel. Nocsak! Vajon a nyakában? Nem emlékszem. Ugyan ki lehetett ez a formás fenekű fiú? Elveszett.

Szent András keresztire feszítése. Az andráskereszt, igen, emlékszem. Mindenki andráskereszt. András, valamennyi, X. A faácsolat nem látszott, pedig megfestettem, nem lehet másként: úgy vittem fel rá az újabb réteget, Andrást. Az ember mint az elhúzódó Isten-kíséret mártírja, valami ilyesmi. Elveszett.

31.

CARAVAGGIO *öklendezve, biztériásan nevet, mintha hányna.*

ELSŐ ANGYAL: Mi van veled? Te most sírsz vagy nevelsz?

CARAVAGGIO *folytatja, nem válaszol.*

MÁSODIK ANGYAL: Jó, akkor te neved, mi meg sírunk, jó?

CARAVAGGIO: Na! Sírjatok...! Miért nem sírtok?

ELSŐ ANGYAL: Hol van az arcod, Caravaggio? Uramisten! Hova lett? Kik tették ezt veled?

CARAVAGGIO: Nem tudom, és nem is akarom tudni... Megvártak, amíg kijövök az Osteria del Cerriglioból, négyen voltak. Le akarták vágni az arcomat, nem engedtem. A felét azért mégis elvitték... Vagy az egészet? Vendetta, vendetta, vendetta... A bosszú lovagjai... A szemem... Hol van a szemem? Elvitték? Hát ezek mind a kettőt magukkal vitték! *Nevet*. Vigyék csak...! Azt hiszik, a festés a látáson múlik...! Francokat! Marhák. Hallani kell, barmok...! A festészet a hallás dolga! Egy visszhangos tér, igen, meg a kifinomult hallás... Csak úgy le tud hullni az ember arca, Uramisten...! Hát ezt soha nem gondoltam volna... Nem tudtam, hogy lehetséges. Ki hitte volna...!? Na, én nem. Micsoda félreértés...!

MÁSODIK ANGYAL: Mit kívánsz tőlünk, Caravaggio?

CARAVAGGIO: Távolítsátok el a sebet az arcomról! Most! Egy-kettő!

ELSŐ ANGYAL: De hát nem tehetjük. Tudod, hogy lehetetlen. A feltámadás után is az arcodon kell maradnia a hegnek, ez köztudott. A sebek megmaradnak. Evidencia...!

CARAVAGGIO: Palimadarak, pancser spinkók! Száraz pederaszták! Hess, tűnjetek el, elegendem van belőletek! A ti evidenciáitok...! Evidencia! Micsoda szó, Uramisten!

MÁSODIK ANGYAL: Rajtad kell maradnia, az idők végezetéig, és még azután is. Ha nem is az arcodon, de a testeden, valahol. Mindenképpen.

CARAVAGGIO: Hol például?

ELSŐ ANGYAL: Az oldaladon. Meg a két csuklódon. És a lábaidon. Egészen pontosan a lábfejekem. Átrakhatjuk például a repülőbordád fölé meg a...

CARAVAGGIO: Megőrültetek? Minek néztek ti engem, ti giccsgyártók! Kegykalmárok! Malasztüzérek! Az utolsó kenet viszonteladói! Jaj, hogy utálok ezeket a cukorlétől ragacsos megváltásbennfenteseket! Az eltökélt szimbólumgyártókat... Örökélet-mániások, nem egyéb...! Hagyjatok magamra! Rómába akarok menni...!

MÁSODIK ANGYAL: Gyere, levesszük a kötést, így. És fordítsd az arcodat Róma felé, úgy. Így jobb?

CARAVAGGIO: Igen, jó.

ELSŐ ANGYAL: Ki kell folynia a sötét vérnek belőled. És ha kifolyik mind, végre elindulhatsz. Kisimul a talpad alatt a tenger, elhárul minden akadály, éles fény világítja meg az utadat, és meg sem állsz Rómáig. Boldog leszel, Caravaggio, mint amilyen soha nem voltál még...!

CARAVAGGIO: Nem akarok olyan boldog lenni, mint amilyen soha nem voltam... Nem akarok...! Nem akarok...! *Hosszú szünet*. Lena? Itt van?

MÁSODIK ANGYAL: Itt, itt, nyugodj meg. Ő tart ölben.

CARAVAGGIO: Ő? Hol? Lena...! Meg kellett volna szülnie a gyermekét... Miért nem szülte meg...? Nem értem... Nem értem... Nagy félreértés.

ELSŐ ANGYAL: Nem ő, Caravaggio, hanem Prudenzia Bruni kellett volna megszülnie, nem?

CARAVAGGIO: Mindegy. Szülje meg Lena Prudenzia Bruni gyermekét, nem lehet?

MÁSODIK ANGYAL: De, de, persze, azt lehet. Meg fogja szülni... Megígérte... Nyugodj meg... Aludj...

CARAVAGGIO: Megszülöd, Lena? Esküdj meg.

LENA: Tudod, hogy megszülnöm, ne félj.

CARAVAGGIO: Jó. Akkor jó. Megvárom, és utána elindulok.
LENA: Hova indulsz, Michele?
CARAVAGGIO: Visszamegyek Rómába.
LENA: Vagy úgy... Hát persze...!
CARAVAGGIO: Sírsz, Lena? Mi folyik itt?
LENA: Nem én sírok, Michele.
CARAVAGGIO: Csak azt ne mondd, hogy a tenger sír, mert megint hányok. Gyűlölöm ezeket a kibaszott dagályos szavakat! Azt hittem, sikerült kiirtanom ezeket a tudatmódosító szimbólumokat, de hát nem... Csupa szimbólum, pedig ott van az orrod előtt a valóságos tenger.
LENA: Jól van, ne dühöngj, nem a tenger sír. Dehogyan a tenger. Üti a partot, ki, vissza, ki, vissza, nincs érzés. És te?
CARAVAGGIO: Megőrültél, Lena! Mikor láttál te engem sírni? Na?
LENA: Nem láttalak...
CARAVAGGIO: Szeretném mégis, ha a tenger jelentene valamit, Lena.
LENA: Mit? A tenger önmagát jelenti, Michele, semmi mást.
CARAVAGGIO: Ha mondjuk az időt jelentené.
LENA: Ahhoz meg kellett volna festened a tengert, Michele. Csak a tengert, úgy, ahogy van, meztelenül. Hajók, kikötők, halászok és matrózok, sirályok és felhős ég, emlékek és történet nélkül. Nem festetted meg. Most aztán nézheted...
CARAVAGGIO: Nem fért bele, tudod, a fekete dobozba, Lena, emlékszel, megpróbáltam...
LENA: De, de, belefért volna, ha van hozzá bátorságod.
CARAVAGGIO: Gyáva voltam. Gyáva embert szeretsz, Lena. Megfestem, ígérem. Ha felgyógyulok, megfestem... Erős karok öleltek, öleltem én is erős karokkal... *Lehunytja a szemét.*
ELSŐ ANGYAL: Aludj, Caravaggio, aludj csak...
CARAVAGGIO: Lena...? Lena...!
LENA: Azt hittem elaludtál, Michele...
CARAVAGGIO: Nem alszom, mióta eljöttem Caravaggióból Rómába, Lena. Le se hunytam a szememet... Rómában állandóan nyitott szemmel kell járni, ott mindenre figyelni kell... Minden számít... Semmi nem számít... Nagy félreértés...
LENA: Most akkor aludni fogsz végre.
CARAVAGGIO: Lena, a Szent Mátémat lebombázták. Berlinben. Leonardo da Vinci repülő emberei bombázták le... Tudhattam volna...
LENA: Mit mondasz...? Képzelsz...
CARAVAGGIO: Senki nem tudja, mikor történt, csak annyit, hogy lebombázták. Pedig tudni kellene... Fontos volna tudni, mikor érte a találat... De nem tudják... A háborúban... Nem is háború volt, valami egészen más, aminek a nevét még mindig nem tudják. Világháború... Vagy világégés? Nincs győztes, csak vesztesek vannak: talán ezt jelenti, nem tudom. A szövetséges hatalmak lebombázták a Szent Mátémat. Erre szövetkeztek... És bumm, lebombázták... Megsemmisült...
LENA: Szegény öreg, buta Máté... Nagyon szerettem... Megnyugodott...
CARAVAGGIO: Meg, meg. Meg lehet nyugodni... Meg lehet semmisülni... Semmivé válni...
LENA: Nagy félreértés...!

Hangosan nevetnek.

MÁSODIK ANGYAL: Caravaggio, gyere, indulnunk kell.

CARAVAGGIO: Hova?

ELSŐ ANGYAL: Rómába.

CARAVAGGIO: Hogyan juthatnék én vissza Rómába?

MÁSODIK ANGYAL: Megtanítunk vízen járni. Megígértük.

CARAVAGGIO: Induljunk.

LENA: Veled megyek.

Caravaggio, Lena és Cecco, három lélek, elindulnak a Tirrén-tengeren és eltűnnek a horizonton.

FÜGGELÉK

Robert Woodruff rendező kérésére a kolozsvári próbák folyamán (ősbemutató: 2014. június 24.) a darab szövegébe beillesztettem egy névtelen performert. A performer vagy más szóval performansz művész a jelen idő művésze, a néző idejének a hangján és a nyelvén szól, énekel, (ál)tudományos, amolyan Artaud-i hangoltságú előadást tart, kifordítja a darab nyelvét stb. Amikor a performer az előadás terén és idején kívüli pozíciójából mintegy rátekint az előadásra, Caravaggio kortársi helyzetét hangsúlyozza. Ahhoz, hogy a festő igazán erős, a maga korában csak rá jellemző, olykor kifejezetten szubverzívnek tűnő nagyságát érzékelni, átélni tudjuk, időről időre az előadás illúzióvilágának a teljes lebontására van szükségünk, valamiféle radikális elidegenítésre, ami destabilizálja a nézői pozíciót és de-centrálja a figyelmet.

A performer jeleneteinek a helyét eltérő jelenetszámozással jelezzük.

10.1. *Performance/The song of no hope, no fear*

SONG: a „Nec spe, nec metu”⁶ motívumaira

25.1. *Performance 2 / welcome to the time of general obscenity*

PERFORMER: Hölgyeim és uraim, ha a művészet nem más, mint találkozás a valósággal, akkor a művészet mindenütt ott van, hiszen minden emberi tapasztalatot áthat az uralom, a valóság és a látszat közötti távolság. A művészi szenvedély nem más, mint behatolás a látszatba, ami a maga nyers állapotában teszi láthatóvá a valóság távolságát. A valóság iránti szenvedély, igen, erről beszélek. Szenvédély az eljövendő iránt, amiről sejtelmünk sincs... Megsemmisülünk, mert már megsemmisültünk. Eltemetni Istent, mint egy nagy aranyórát, mélyen a sivatagi homokba. Engedni, hogy Isten eltemessen. Törekedj arra, hogy ne ismételd magad, sem tettben, sem képen, sem szóban, hogy meg tudd hallani az új nap lélegzését a sivatagban. Tisztítsd meg a hallásod, töröld ki a régi napokat, mert csak akkor leszel érzékeny a fehérre, amiből vagy... *Ordít.* Minden a halláson múlik. *Súgva.* Minden

a halláson múlik. Ha nincs visszhang, akkor hang sincsen. Visszhang...! Visszhang...!
Song. Ha az élvezet lép minden erkölcsi parancs helyébe, akkor óhatatlanul oda jutunk, hogy az ember a kegyetlenséget fogja élvezni. Eljön az általános obszcenitás ideje, a gladiátoroké, a valós idejű kínzásoké... Árnyak, kísértetek: az ég viszszaél hatalmával a föld ellenében... Isten: az mindig valaki más... Isten: nem valami folytonosság – csak Isten-pillanatok vannak... Lennie kell „mi”-nek...⁷

JEGYZETEK

5. A szonettet korabeli – köztük több szonettformában megírt – gúnyiratok alapján írtam az eredeti, Giovanni Baglionét támadó, Caravaggio periratához csatolt iratok alapján.

6. Isabella d'Este (1474–1539) Mantua márkija, a nyugati kultúra első „first lady”-je, nagy befolyású reneszánsz „divatdiktátor” és tehetséges diplomata kedvenc mondása, amelynek kiterjedt elemzését Mario Equicola (1470–1525) humanista író a hasonló című könyvében nyújtja. Arcképét feltehetően Leonardo da Vinci rajza őrizte meg, a legismertebb portréját Tiziano festette.

7. Alain Badiou *A század* című könyve nyomán.

